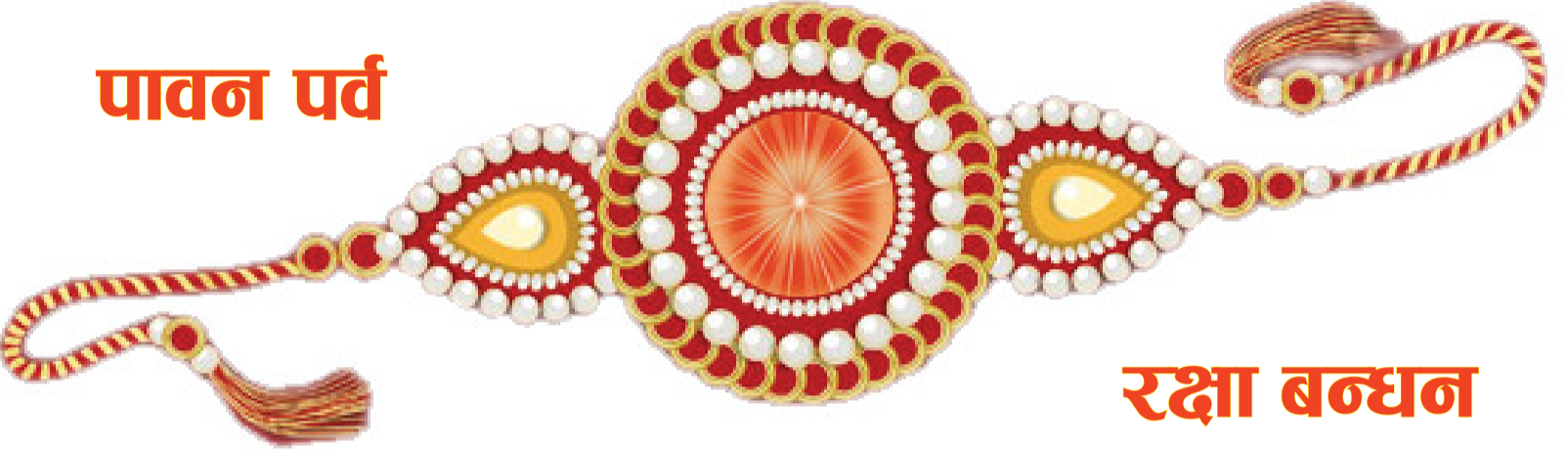




पावन पर्व



रक्षा बन्धन

जीवन एक यात्रा हो । हर आत्मारूपी पथिक जीवनका उकाली ओरालीहरूलाई पार गर्दै अगाडि बढिरहेको छ । यात्रा लामो छ, अनन्त छ । यसलाई रोचक एवं उमंग उत्साह सम्पूर्ण बनाउनमा चाड पर्वहरूको अहम् भूमिका रहन्छ । यसले जीवन यात्रालाई मधुर एवं सरस बनाइदिन्छ ।

नेपाल संस्कृतिले सम्पूर्ण राष्ट्र हो । यहाँ वर्षभरिमा सयको संख्याभन्दा पनि बढी पर्वहरू मनाउने गरिन्छ । हुन त हरेक पर्वको आफ्नै महत्त्व छ, रहस्य एवं विधि विधान छ । वर्षको पहिलो पर्वको रूपमा आगमन हुन्छ रक्षा बन्धन अथवा राखी पर्व । त्यसपछि शुभारम्भ हुन्छन् अनेकानेक पर्वहरूको । यसैले देखाइन्छ रक्षा बन्धन पर्वको महत्त्वलाई । यो पर्व नै अन्य सबै पर्वहरूको आधार स्तम्भ हो ।

हुन त मानव स्वभावले नै स्वतन्त्रता प्रेमी हुन्छ । बन्धन कसैलाई पनि मन पर्दैन । कोही पनि बन्धनमा बाँधिन रुचाउदैन । इतिहास साक्षी छ, स्वतन्त्रताको लागि मानवले कैयौं स्वतन्त्रता संग्राम गरेको छ । फेरि पनि रक्षाबन्धन यस्तो बन्धन हो, जुन बन्धनमा बाँधिन हर कोही इच्छुक हुन्छ । यसकारण यस पर्वलाई एउटा खुसीको पर्वको रूपमा मनाउने गरिन्छ । यस बन्धनमा स्नेह समाहित भएको हुन्छ, पवित्रता समाहित भएको हुन्छ र रक्षाको भाव समाहित भएको हुन्छ । वर्षा ऋतुले उजाड धर्तीलाई हराभरा बनाएजस्तै रक्षाबन्धन पर्वले विकारले ग्रस्त उजाड जीवनमा पवित्रतारूपी जल प्रवाहद्वारा मानव जीवनमा बहार ल्याइदिन्छ अर्थात् खुशियाली ल्याइदिन्छ ।

रक्षाबन्धनको विशेष दिनमा ब्राह्मणहरूले यजमानलाई दिदी बहिनीहरूले दाजु भाइलाई रक्षाबन्धन अथवा रक्षासूत्र बाँध्ने परम्परा समाजमा विद्यमान छ । तर प्रश्न उठ्छ, त्यो पातलो धागोले कसको रक्षा अनि कसरी गर्नसक्छ ? रक्षाको आवश्यकता कसलाई अनि कोबाट हुन्छ ?

यहाँ केवल दिदी बहिनीहरू मात्रै असुरक्षित छैनन् । वर्तमान समयमा साना-ठूला, धनी-गरीब, महिला-पुरुष हर कोही आफूलाई असुरक्षित महसुस गरिरहेका छन् । कदम-कदममा भयभीत छन्, कुन बेला कस्तो दुर्घटना हुनसक्छ ? न समयको विश्वास छ, न परिस्थितिको, न व्यक्तिको । हर चीज दुखःदायी बनेको छ । हर कुरामा अनिश्चितता भय एवम् त्रास समाहित छ । प्रत्येक साल रक्षाबन्धन बाँध्ने पनि न त त्यो रक्षा सूत्रले रक्षाको अभिभारालाई पूरा गरेको छ, न त कसैलाई निर्भय नै बनाएको छ । आज हर मनुष्य एवम् सारा विश्वको अस्तित्व खतरामा छ । यस्तो लाग्छ कतै हाम्रो रक्षा बन्धन बाँध्ने विधि नै नमिलेको पो हो कि ?

शास्त्रमा वर्णन गरिएअनुसार देवताहरूका राजा देवराज इन्द्र हरतरहबाट आसुरी शक्तिहरूबाट पराजित हुन थालेपछि देवगुरु वृहस्पतिको आज्ञानुसार जब शुभ मुहूर्तमा इन्द्राणीले रक्षासूत्र बाँध्नुभयो, तब पुनः देवराजले आसुरी शक्तिहरूमाथि विजय प्राप्त गर्नुभयो । यसैगरी यमुनाले आफ्ना दाजु धर्मराजलाई राखी बाँधेपश्चात् उहाँले वचन दिनुभएको थियो—“जसले

रक्षाबन्धन बाँधेको हुन्छ उसले यमराजको सजाय खानु पर्दैन ।” अब त्यस्तो कुनचाहिं बन्धन हुनसक्छ, जसले सबैको रक्षा गर्न सकोस् ? त्यो हो परमात्माद्वारा बाँध्न सिकाइएको पवित्रताको बन्धन । जसले राखी बाँध्दछ अर्थात् पवित्रतारूपी दिव्यगुणलाई धारण गर्दछ, उसले विकाररूपी असुरमाथि विजय प्राप्त गर्नसक्छ, साथै उसले यमराजको मुख हेर्नुपर्दैन ।

रक्षाबन्धन बाँध्ने क्रममा ब्राह्मणहरूले यजमानलाई पवित्रताको प्रतिज्ञा गराउने गर्नुहुन्छ, तर वर्तमान समयमा न त रक्षाबन्धन बाँध्नेले, न त जसलाई बाँधिएको छ उसले नै पवित्रताको धारणा गरेका हुन्छ, त्यसैले रक्षाबन्धन पर्व फितलो बन्दै गइरहेको छ ।

जब बहिनीले भाइलाई आत्म-स्मृतिको तिलक लगाएर राखी बाँध्दै दृढ प्रतिज्ञा गराउँछिन्, त्यसको पछाडि यही भाव रहन्छ कि “भाइ यो नश्वर शरीरको अभिमानमा आएर कसैलाई पनि कुदृष्टि, कुवृत्ति र कुकर्मले असुरक्षित नगरिदनु । सदा आत्मिक दृष्टिले हेर्दै हर मानव आत्मासँग स्नेह, सहयोग र सम्मान भरिएको व्यवहार गर्नु ।” किनकि दृष्टि-वृत्तिको परिवर्तनले “भाइ” “कसाइ” बन्नपुग्छ भने “कसाइ” “भाइ” बन्नपुग्छ । जसरी वृत्ति परिवर्तनले कंस आफ्नै बहिनी देवकीलाई मार्न आतुर भयो । त्यस्तै ठीक असल वृत्तिका कारण यमराज शब्द अरूको लागि भयानक भएपनि बहिनी यमुनासंगको सम्बन्ध स्नेहको सम्बन्ध थियो ।

रक्षाबन्धनको धागो कमजोर हुन्छ, तर यसमा श्रेष्ठ भाव भरिएको हुन्छ, जसले जीवनलाई श्रेष्ठ बनाइदिन्छ । यसले यही सन्देश दिन्छ कि पवित्रताको धारणाद्वारा जीवनलाई श्रेष्ठ एवं महान् बनाउनुपर्छ । पवित्रता नै मानव जीवनको अमूल्य खजाना हो । आत्माको मूल स्वभाव हो । जहाँ पवित्रता व स्वच्छता हुन्छ, त्यहाँ स्वाभाविकरूपमा अन्य गुणहरू उजागर हुन पुग्छन् । जहाँ पवित्रता हुन्छ, त्यहाँ विकारहरूको दशहरा भई आत्माज्योति पूर्णतः प्रज्वलित हुनपुग्छ र मानव सर्वगुणसम्पूर्ण, १६ कला सम्पूर्ण निर्विकारी अवस्थालाई प्राप्त गर्दछ ।

ब्रह्माकुमारी विना, नारायणगढ



शिव भगवानुवाच

कल्याणकारी वृत्तिद्वारा सेवा गर्नु- यही सर्व आत्माहरूको आशीर्वाद प्राप्त गर्ने तरिका हो । जब लक्ष्य रहन्छ- म सबैको कल्याण गर्नेवाला हुँ, अकल्याणको कर्तव्य हुन सक्दैन । जस्तो कार्य हुन्छ त्यस्तै आफ्नो धारणा हुन्छ, यदि कार्य याद रह्यो भने सदा दयावान, सदा महादानी रहन्छौ । हरेक कदममा कल्याणकारी वृत्तिले चल्छौ, मैपन आउँदैन, निमित्तपन याद रहन्छ । यस्ता सेवाधात्रीलाई सेवाको प्रतिफल सर्व आत्माहरूको आशीर्वादको अधिकार मिल्छ ।



सम्पादकीय



योग सम्राट दादी जानकीजी

असामान्य लाज्यो सधैं भैं यो वर्ष पनि । जायौं, साधनामा तिनदिन निश्चिन्तपूर्वक बितायौं । यति बेला तपस्या भूमि, परमात्म-चरित्र स्थल मधुवन, योगमयताको चरमोत्कर्षमा पुगेको अवस्था छ । अर्कोतर्फ अविरल वर्षा, चौतर्फी हरियाली अनि मौसम अति अनुकूल । संयोग नै मान्नुपर्छ एक शताब्दीलाई पार गर्दै विश्वजगतमै एक सफल इतिहास, आध्यात्मिक क्षेत्रका एक उज्ज्वल नक्षत्र दादीमा । प्रेमले दादी जानकीका नामले परिचित एक निष्ठा र प्रेमकी प्रतिमूर्तिसँगको साक्षात्कार । अवस्मरणीय त्यो क्षण ।

अब दादीमालाई सामान्य हिंड-डुल गर्नका लागि पनि ट्विचल चेयर (wheel chair) को आवश्यकता पर्ने नै भएछ । क्षिणता क्रमिकरूपमा बढेको देखिन्छ र पनि मुहारमा र वचनमा त्यो सशक्ततामा कुनै कमी पाइँदैन । उमंग-उत्साह मानौं दादीजीको मौलिक स्वभाव हो भन्ने प्रतीत हुने । चामत्कारिक स्मरण शक्ति । स्थिर मनकी एक अनुपम नमुना दादीजी । विशाल हृदयकी सम्राट दादीमाको उपस्थिति, आफैँमा पूर्णता हो भन्ने लाज्यो यसपटकको मौन साधनामा ।

लामो समयको विदेश सेवाका कारण पनि होला, दादीजीका प्रवचनहरूमा अनायास अंग्रेजी शब्दहरूको मिसावट स्वाभाविक लाज्यो, अनि धाराप्रवाह ज्ञान वर्षा जराउन सक्ने विलक्षण प्रतिभाकी त मानौं खानिभन्दा हुन्छ । प्रेरणायुक्त अमृत वचन, गरिमामय उपस्थिति सँगसँगै राजयोग साधनाका शिखर दादीजी, आध्यात्मिक नेतृत्वका लागि प्रथम गुरु । एक शताब्दी अटुट नेतृत्व प्रदान गर्न सफल नेतृ, सम्भवतः दादीमा नै पहिलो हो भन्ने लाज्यो । जगतले अब यस सत्यलाई स्वीकार अवश्य गर्ने छ ।

सक्रियताले आज पनि दादीजीलाई अंगालो हालिरहेको पाइन्छ । यतिबेला दादीजी विदेश दौडहामा हुनुहुन्छ । कल्पनातीत परिदृश्य । मानौं प्रकृति उहाँका लागि शरणागत छ । पहरा दिइरहेकी छिन पञ्चप्रकृति माताले । निरन्तरतामा नै जीवन्तताको वास हुन्छ भनेको पनि यही होला । दादीजी आज पनि हरसमयमा माउण्ट आब्रुमा हुने कार्यक्रममा आफ्नो उपस्थिति जनाउने हर प्रयास जारी राखेको महसुस भयो । उहाँको भौतिक उपस्थितिले मात्र पनि ठूलो अर्थ राख्ने गरेको हुन्छ । स्वभावतः मानव परिणामलाई देख्न चाहन्छ । साधनाबाट आफ्नो जीवनलाई निस्कार ल्याएर आफ्नो प्रतिभाको शिखरमा विराजमान दादीजीले पटक-पटक हामीलाई प्रेरणा दिइरहनु हुन्थ्यो ।

स्मरण छुन् दादीजीका अमृत वचन । सेवाको बाढी आएको छ, अब सेवाको लहरमा भन्दा पनि स्वयम्को अवस्थालाई अति शक्तिशाली बनाउन पर्ने कुरामा जिकीर रह्यो दादीजीको । यज्ञको शुभारम्भमा जसरी साक्षात्कारको पार्ट चल्थ्यो, अब समयले पुनः यसैगरी तपस्वीका नयनहरूबाट सहजै अरुलाई साक्षात्कार जराएर, तत्क्षण राहत दिएर सेवा गर्ने बेला भएको छ । गुप्त अर्थात् बन्नु नै पर्ने अवस्था छ । सेवामा फल र योगले बल प्रदान गर्दछ दादीजीको मनपर्ने शब्द थियो ।

केयर, चियर र फियर पटक-पटक अनायास वर्षा भइरहन्छ दादीजीका मुख कमलबाट । पलपलमा आफ्नो पुरुषार्थलाई सजगताका साथ सावधानी अपनाऔं, अरुले गरिदिएको खबरदारीमा सम्भवतः अपमान वा अभिमान दुवै रोगले स्पर्श गर्न सक्छ पुरुषार्थलाई, फगत स्वयम्प्रति सावधानी नै अचुक उपाय हो । जति खबरदारी अपनाउँदै जान्छौ, स्वतः चेहरामा प्रसन्नता छल्लिकन थाल्दछ । नियम पनि विचित्र छ । प्रसन्नताले मनको भयहरूलाई सहजै समाप्त पारिदिन्छ । योगी भयमुक्त हुने पर्ने हुन्छ ।

योगी जीवन सुल्ला आकाश समान हो, हृदय धर्तीभन्दा पनि फराकिलो

व्यक्तित्वको आधार

ब्र.कु. गढवन पन्त, भरतपुर

मानिसको व्यक्तित्वलाई तीन प्रकारले चिन्न सकिन्छ । पहिलो भ्रलक उसको आँखाबाट हुन्छ, दोस्रो उसको बोलीबाट र तेस्रो जीवनशैली वा कर्मबाट भ्रलिकने गर्दछ । मानिसले चिन्ने सामान्य र पहिलो भ्रलक उसको बोली हो । यो एउटा यस्तो माध्यम हो जसले धेरैको जीवनमा परिवर्तन ल्याइदिन्छ- सकारात्मक वा नकारात्मक, उच्च वा निच, शत्रु बनाउन वा मित्र बनाउन । भनिन्छ- गोलिको चोटभन्दा बोलीको चोट गहिरो र घातक हुन्छ । हामी देख्न सक्छौं- आज संसारमा बढ्दै गइरहेको हत्या, हिंसा र युद्धको घटनापछि पनि बोली नै मुख्य कारण भएको पाइन्छ । शिव भगवान् भन्नुहुन्छ- मनसा, वाचा, कर्मणा सबैप्रति सद्बिचार, सद्भावना र आत्मिक दृष्टि राख्न सक्ने सही लक्ष्य हुनुपर्दछ । हाम्रो बोलीलाई सबैको लागि कल्याणकारी बनाउन हाम्रो विचार श्रेष्ठ हुन जरुरी हुन्छ । सबैले सुख पाऊन्, सबैको कल्याण होस्, सबैले उन्नति गरून् । यसो भएपछि हामी स्वयंप्रिय, प्रभूप्रिय र लोकप्रिय बन्न सक्छौं ।

स्वयंप्रिय, प्रभूप्रिय र लोकप्रिय बन्नका लागि हामीले हाम्रो बोलीलाई कम र मीठो बनाउन आवश्यक हुन्छ । प्रकृतिले पनि हामीलाई जिभ्रो एउटा अनि कान र आँखा दुई-दुईवटा दिएको छ । यसको मतलब हामीले जति बोल्छौं त्योभन्दा दुई गुणा बढी हेर्ने र सुन्ने गरौं, भन्न खोजेको हुनसक्छ । मानिसको आँखा, जिभ्रो र जीवनशैली (कर्म)ले उसको शारीरिक र मानसिक स्थितिसँग सम्बन्ध रोक्ने गर्दछ । यसैले होला डक्टरले पनि पूरा शरीरको स्वास्थ्य हेर्नुभन्दा पहिले उसका आँखा र जिभ्रोलाई जाँच गर्ने गर्दछ ।

हाम्रो शारीरिक र मानसिक स्थिति दुवैलाई स्वस्थ बनाउँदै बोलीलाई कल्याणकारी बनाइराख्नका लागि मुख्यरूपमा आध्यात्मिक ज्ञान र प्रभू चिन्तनलाई आधार बनाउन सकिन्छ । हामीले हाम्रा पूर्वाहुरलाई हेर्नुपर्ने भने जो जति अध्यात्म र प्रभू चिन्तनमा मस्त रहने गर्थे उनीहरू नै सफल तथा शक्तिशाली बनेका छन्, उनीहरूकै एकाग्रता शक्ति बढी हुन्थ्यो । जसरी आज पर्वतारोही हिम पर्वतमा चढिरहँदा एक आपसमा बोल्दैनन्, अनेकौं नामले पुकारिने एकमात्र ईश्वरको यादमा मस्त रहन्छन् । त्यसरी नै राजयोगीहरू पनि शिवको याद र मौनताको आत्मिक शक्तिले भरपूर भई आफ्नो व्यक्तित्वमा पूर्णता प्राप्त गर्न सफल हुन्छन् । ❀

होस् । विशेषताको कदर गर्दै सापेक्षमा संगतन अगाडि बढ्दछ भन्ने उदार उचितले सभालाई स्तब्ध बनाएको महसुस गन्थौं हामीले । आफ्नै जीवनमा परिआएका अनेकौं छालहरूको उतार चढावलाई कसरी एक बल, एक भरोसाका कारण पार लाज्यो, निकै रोचकतापूर्वक स्मरण गर्नुहुन्थ्यो दादीजी आफ्ना निजी अनुभवहरूलाई । सागरलाई मसी बनाए पनि दादीजीका गाथा शब्दमा कैद गर्न अब सहज कार्य रहेन । उहाँ आफैँमा प्रतिविम्ब हो, जसरी हेर्नुपर्ने, उही रूपमा देखिनु हुन्छ, चिनिनुहुन्छ । विश्वमा एकमात्र स्थिर मनस्थितिका रूपमा परिचित दादीजी सम्भवतः सबैभन्दा लामो आयुसम्म आध्यात्मिक आकाशमा उज्ज्वल नक्षत्रका रूपमा पनि आफूलाई उभ्याउन सफल हुनुहुने भयो । दादीजी सत् सत् नमन ।

- ब्रह्माकुमार विजयराज सिग्देल

साधनहरूको आकर्षणले साधनालाई खण्डित गरिदिन्छ ।



शिवबाबा



पूर्व मान्यतामा परिवर्तन

ब्रह्माकुमार रामसिंह डेर, काठमाण्डौ

कि के साच्चै क्रोध, आक्रोस र कडा व्यवहारको आधारमा आपसी सम्बन्ध सुमधुर र सौहार्दमय बन्दछ वा सम्बन्धमा तिकता, कठोरता र फाटो उत्पन्न हुन्छ । मानिस मेशिन होइन ऊ एक भावनात्मक प्राणी हो । उसमा सोच, समझ र अनुभव गर्ने सबै क्षमता छ । प्रत्येक व्यक्तिले आफ्नो आत्मसम्मान चाहन्छ र आफूप्रति स्नेहपूर्ण, सभ्य व्यवहारको अपेक्षा गरेको हुन्छ तर त्यसको विपरीत यदि अशिष्ट, आक्रोशजन्य र कटु व्यवहार हुन्छ भने त्यसबाट संस्थागत परिणाम घनात्मक होइन ऋणात्मक हुन्छ । यो यथार्थता हो ।

वास्तवमा कुनै पनि संस्थानमा जब टिमभिन्न आपसी स्नेह सद्भाव र सम्मानजनक सम्बन्ध रहन्छ तथा प्रत्येक तह र व्यक्तिको आ-आफ्नो ठाउँमा आवश्यक भूमिका छ भन्ने समझदारी रहन्छ त्यस अवस्थामा त्यहाँ कार्यरत व्यक्तिहरूमा स्वतस्फूर्त आफ्नो जिम्मेवारीको बोध हुन्छ । ऊ स्व उत्प्रेरित भएर लगनशीलता र रुचिका साथ आफ्नो काम गर्न थाल्दछ । निश्चितरूपमा त्यस संस्थानको वातावरण आपसी एकता र सहयोगपूर्ण बन्दछ । फलतः निर्धारित

लक्ष्य प्राप्त गर्न कुनै प्रकारको अपठ्यारो अवस्था हुन सक्दैन । सबैले खुसी खुसीका साथ काम गर्दा होस्तेमा हैसे भन्नेभै अथवा एकता नै बल हो भन्ने मान्यता अनुसार प्रस्तुतिको स्तर उच्च हुनगई व्यक्तिगत तथा संस्थागत विकास सहजै गर्न सकिन्छ । व्यवस्थापनको मान्यता केवल कडापनमात्रै हुने होइन नरम र लचिलो पनि हुनुपर्दछ । नियम तथा स्नेह (Law & Love) को सन्तुलन हुनु पर्दछ । यस हिसाबले कार्य क्षेत्रमा कडाईले मात्र कार्य सिद्ध हुन्छ वा नियमले मात्रै पार लाग्न सकिन्छ भन्ने मान्यतालाई परिवर्तन गर्न सकिन्छ । सत्य कुरा त के हो भने जो कार्य प्यारले गर्न सकिन्छ त्यो गाली, डर र त्रासबाट गर्न सकिदैन ।

यस्तै प्रकारले आफ्ना विकारजन्य स्वभाव, संस्कार र प्रवृत्तिप्रति पनि मानिसको अन्तरमनमा गलत धारणा सशक्त रूपमा बसेको छ । मानिसले भन्ने गर्दछन् काम, क्रोध, लोभ, मोह, अहंकार, ईर्ष्या आदि यी सबै मानवीय स्वभावहरू हुन् । यिनीहरू स्वाभाविक स्वभाव हुन् र यिनीहरूबाट मानिस मुक्त हुन सक्दैन । यी कुरा सृष्टिको उषाकालदेखि नै मानव जीवन र समाजमा विद्यमान थिए अद्यावदि छन् र रही नै रहन्छन् । हो युग अनुसार कमी बेसी हुने कुरा होला तर पूर्णतः यी स्वभावबाट समाज मुक्त हुन सक्दैन । यस प्रकारको मान्यता र विश्वास दृढ हुनाका कारण मानिस यस्ता विकृत स्वभाव, संस्कारबाट स्वतन्त्र हुने प्रयास नै गर्दैन । यस्तो परिवर्तनको प्रयासलाई प्रकृतिको विरुद्ध कदम भन्ने समेत मान्यता राख्दछन् । यस अवस्थामा मानव समाज विकार र मानसिक कमजोरीबाट मुक्त हुने कुरा हुँदैन । अतः यस मान्यतालाई परिवर्तन गर्न मानिसमा सत्य आध्यात्मिक ज्ञान र विज्ञानको जागृति आउनु पर्दछ । यस मान्यताको परिवर्तनका लागि सांसारिक ज्ञान र सूचना मात्र पर्याप्त नहुने हुँदा त्यस विशिष्ट पुरुषार्थका लागि आध्यात्मिक ज्ञान र योग साधना आवश्यक पर्दछ । आध्यात्मिक ज्ञानबाट शाश्वत मूल्य र मान्यताको सत्यता छर्लङ्ग हुन्छ भने योग अभ्यासबाट ती मूल्य र गुणहरूलाई मानिसले शक्तिका रूपमा महशुस गर्दछ तथा तिनीहरूको अनुपम अतीन्द्रिय सुखको रसास्वादन गर्दछ । यसबाट उसका सम्पूर्ण पुराना मान्यताहरू धराशायी हुन्छन् र मानिसको सोचमा आमूल परिवर्तन आउन जान्छ ।

वर्तमान युगको अति बौद्धिक मानसिकतालाई परिवर्तन गरी उसको मनलाई शाश्वत मूल्य र मान्यताप्रति आकर्षित गर्न आध्यात्मिक क्षेत्रका

पृष्ठ संख्या ६

आध्यात्म र विज्ञानको महत्त्व र महानता हो कि कुनै पनि अपूर्ण र अपुष्ट पूर्व सोच-विचारमा परिवर्तन ल्याउनु । अर्थात् ज्ञान र विज्ञानको पहिचान पनि यही हो कि असत्यलाई परिवर्तन गरी सत्य रूपमा स्वीकार गर्नु । विज्ञानले कतिपय रूढीवादी मान्यता र अन्धविश्वासलाई समाप्त गरी मानव चेतनाको स्तर बढाएको छ । मान्यता थियो सूर्यनारायण सात ओटा घोडाको रथमा सवार भएर यात्रा गर्दा दिन रात हुने गर्दछ । स्वर्गलोक चन्द्रमामा छ, पृथ्वी थालजस्तै चेटो छ तथा मगरमच्छ माथि पृथ्वी बसेको छ जब उसलाई थकाई लाग्दछ उसले शरीर हल्लाउँदा पृथ्वी हल्लिएर भूकम्प हुने गर्दछ आदि आदि ... । आज ती सबै मान्यता असत्य सिद्ध भएका छन् र मानिसले सूर्य, चन्द्रमा, पृथ्वीको बारेमा र भूकम्प हुने प्रक्रियालाई सही ढंगले बुझेका छन् । तसर्थ पौराणिक वा दन्त्यकथाका विषय वस्तु परिवर्तन भएका छन् । यी कतिपय पुराना पौराणिक कथनहरूलाई शब्दार्थ रूपमा नलिई त्यसको भावार्थलाई बुझनाले मानिसहरू अज्ञान अन्धकारबाट मुक्त हुन्छन् तथा मनको संशययुक्त स्थितिलाई परिवर्तन गर्न सक्दछन् ।



अध्यात्म-विज्ञान

मानव जीवनलाई परिचालन गर्ने एउटा सशक्त आधार उसको मान्यता (Belief System) हुन्छ । उसको जीवनमा मान्यताको विकास, परिवार, समाज तथा राष्ट्रमा प्रचलित रूपमा मान्दै आएका परम्परा, रीति, रिवाज, चाल-चलन, चाड, पर्व, रहन-सहन, संस्कृति, जन्म र मृत्युका बेला गरिने कर्मकाण्ड, संस्कार आदिका आधारमा हुने गर्दछ । साथै व्यक्तिको विकास क्रममा उसले हासिल गरेको शिक्षा, दीक्षा, संगत, पेशा आदिका आधारमा पनि मान्यता र विश्वासको निर्माण हुने गर्दछ अर्थात् दीर्घकालसम्म मानिसले सुनेको, आफन्तहरूले गरेको, साथी भाइहरूको संगतमा रहेर सिकेको तथा शिक्षा आर्जनबाट प्राप्त सोचद्वारा मनमा पर्ने प्रभाव नै कालान्तरमा उसको सशक्त मान्यता बन्न पुग्दछ । त्यो नै व्यक्तिको अगामी जीवनको परिचालक र प्रेरक हुने गर्दछ । यसरी उसभित्र कडा रूपमा स्थान पाएको मान्यता तुरुन्तै परिवर्तन भइहाल्दैन । त्यस्तो व्यक्तिलाई नयाँ मान्यताका विषयमा सम्झाउने प्रयास गर्दा उसले सहजै स्वीकार गर्न चाहँदैन । उसले बनाएको एउटा चित्रलाई वा मान्यतालाई परिवर्तन गर्न निकै ठूलो कसरतका साथ हौस्याउनु पर्दछ ।

उदाहरणका लागि मानिसहरूको मान्यता छ— कर्म, व्यवहार र पेशागत जीवनमा केही हदसम्म क्रोध वा अहंकार प्रदर्शन गरिएन भने कार्य संचालन हुन सक्दैन । संस्थागत विकास, उन्नति र समयमा कार्य सम्पादन गर्न केही रोव, जोश प्रदर्शन गर्नु नै पर्दछ । यस मान्यताका आधारमा विभाग, कम्पनी वा उद्योगमा प्रमुखले गम्भीरता र कडापनलाई अपनाउनु पर्दछ । यदि त्यस्तो गरिएन भने सारा कार्य नै चौपट हुन सक्दछ । आज भोलीको जमानामा मानिस सज्जनताको बेफाइदा लिने हुन्छन् । त्यसका खातिर पनि आफ्नो मिजास स्वभाव खरो गर्नु पर्ने बाध्यता नै हुन्छ । एक हिसाबले यस प्रकारको मान्यता आफ्नो विश्लेषण र व्याख्यान अनुसार ठिकै पनि होला तर प्रश्न उठ्छ

जति बढी त्रिन्यायीलता हुन्छ त्यति बढी गल्ती हुने सम्भावना हुन्छ । – रवट कोलिएर



हर्रो (Chebulic)

हर्रो, हरितकी, हरड, हरडो, *Nepali Gallnut, Chebulic, Terminalia chebula* :

चिन्ता : हावा पानी-माटोअनुसार संसार भरमा ७ प्रकारका हर्रो उष्ण तथा समशीतोष्ण जल वायुमा पाइन्छ । यो लामो ठूलो पात, लाम्चो फल, हाँगाहरू, विशाल वृक्ष, सदा हराभरा रहने पौषतिर पाक्छ । आषाढ-श्रावण मासमा बाल हर्रो टिपेर गौमूत्रमा बफाई सुकाएर राखिन्छ । एकदम हरियो हर्रोभित्र हाड नपसेको सङ्कलन गरी कपडामा पोको पारेर काठको डन्डीमा भुन्ड्याएर गाईको गहुँतले नछुने हिसाबले मन्द-मन्द आगोमा ढक्कनले छोपी ३-५ घण्टा बफाइन्छ । त्यसपछि घाममा राम्रोसँग सुकाउनुपर्छ । यस्तो अमृतमय सानो हर्रो ५-७ वटा दिनभरमा चुस्ने गर्दा रुचि बढ्छ, भोक लाग्छ, अजीर्ण-अपचलाई नाश गर्छ, कलेजोलाई शक्ति दिन्छ, कब्जियत-अर्शलाई नष्ट पार्छ, दाँत बलियो गराउँछ, गलाघाँटी स्वरलाई सुधार्छ, पाचन प्रणालीलाई शक्तिशाली बनाउँछ । चुस्ने क्रममा मुखमा छाला जाने नरम शरीरको हुनुहुन्छ भने नुनलाई घ्यूमा मलेर हर्रो अलि-अलि भुटनुहोस् र प्रयोग गर्नुहोस् । यसको चूर्ण बनाएर राख्नुहोस् र कब्जियत भएमा १ चम्चा सुत्ने बेलामा नियमित मन तातो पानीसँग सेवन बढाउनुहोस्, पुरानो सुकेको मल विकार निकालिदिन्छ । प्रातःकाल पनि आधा-एक चम्चा खानुहोस् । रोग निवारक शक्तिले परिपूर्ण मानव स्वास्थ्यका लागि दुर्लभ रसायन हर्रो हो । पौष-माघको जाडोमा जङ्गल पस्नुहोस् र परिपक्व हर्रो सङ्कलन गर्नुहोस् । भित्रको बियाँ कडा भाग फालेर बाहिरको बोक्रालाई ताछेर चूर्ण बनाई रुघा, सुक्खा खोकी, कफ, चिसो, दम, क्षयरोग, श्वासनलीको खराबी, स्वरभङ्ग, टन्सिल, लहरे र कुकुर खाँसी, फोक्सोसम्बन्धी हर समस्यामा प्रत्येक ३/३ घण्टामा आधा चम्चा दिनभरमा ५-७ ग्राम मन तातो पानीसँग खाइरहनुहोस् साथै चुस्ने काम पनि चालु राख्नुहोस् । हर्रो ५ रस ५ स्वाद भएको परम दिव्य औषधि हर्रो रसायनले हप्ता दिनमा रोग मुक्त गराउँछ । हर्रो मुखमा पर्नासाथ लाभ पुऱ्याउँछ । बढी दिसा लाग्यो र पातलो दस्त-पखाला भएमा हर्रोलाई भुटनुहोस् र जब नुनसँग खानुहुन्छ तब तत्काल पखाला बन्द हुन्छ । कोमल प्रकृतिको शरीरले चौथाई चम्चा गतिशीलरूपमा लिनुहोस् र अनन्त लाभ उठाउनुहोस् । आजकल चिकित्सा विज्ञानले हर्रोलाई दिव्य तथा प्रभावशाली औषधिकारूपमा मानेको छ ।

गुण-धर्म : यो हर्रो कफ-नाशक, अर्बुदहर, योगावाही, नेत्र ज्योतिवर्धक, विजातीयद्रव्य निष्काशक, शोथनाशक, रक्तशोधक, पेट शुद्धिकर, त्रिदोषनाशक, अग्निदीपक, हृदयलाई बलकारक, अवस्थास्थापक रसायन मानिन्छ । हर्रोले शोथ, मूत्राघात, सङ्ग्रहणी, आउँ, कमलपित्त, मधुमेह, प्रमेह, हिक्का, गानोगोला, उदर शूल, पित्तदोष, वात-व्याधि विकार, जीर्णज्वर, वातरक्त, मुख-दाँत रोग, रक्तपित्त, अम्लपित्त, कृमिरोग, हात्तीपाइले (श्लीपद) इत्यादि समस्त रोगमा उपचार गर्छ । आँखामा पानी बग्ने, मोतियाबिन्दुमा खाने र घसेर दिनमा ५-७ पटक आँखामा लगाउने गर्दा हर्रोले छिटो उपचार हुन्छ ।

साभार : प्रयोगात्मक एकल आयुर्वेदिक-जडीबुटी चिकित्सा

लेखक : योगी धर्ममहारस, नवलपरासी

तनावमुक्त बन्ने तरिका

- जीवनको हरेक घटनामा कुनै न कुनै रूपबाट तपाईंलाई लाभ नै हुन्छ । परोक्ष वा अपरोक्ष रूपबाट हुनेवाला लाभको बारेमा नै सदैव सोचौ ।
- भूतकालमा गरेको गलतिहरूको पश्चात्ताप तथा भविष्यको चिन्ता नगरौ । वर्तमानलाई सफल बनाउनको लागि पूरा ध्यान दिऔ । आजको दिनमात्रै हाम्रो हातमा छ । आज रचनात्मक कार्य गरियो भने हिजोका गलतिहरू मेटिनेछन् र भविष्यमा अवश्य लाभ हुनेछ ।
- आफ्नो जीवनको तुलना अन्य व्यक्तिसँग गरेर चिन्तित नबनौ । किनकि यस विश्वमा तपाईं एक अनौठो र विशिष्ट व्यक्ति हुनुहुन्छ । यस विश्वमा तपाईंजस्तो अरू कोही छैन ।
- सदा याद राखौ, तपाईंलाई निन्दा गर्नेवाला तपाईंको मित्र हो किनकि जसले तपाईंसँग विनामूल्य एक मनोचिकित्सकले जस्तै तपाईंका गलतीहरू र तपाईंका कमजोरीहरू तर्फ ध्यान औल्याउँछ ।
- दुःख दिनेहरूलाई क्षमा गरौ तथा उनीहरूलाई भूलिदिऔ ।
- सबै समस्याहरूलाई एकै साथ सुल्झाउने प्रयत्न गरेर निराश हुने नगरौ । एउटा समयमा एउटामात्र समस्याको समाधान गर्ने प्रयासमा जुटौ ।
- जति हुनसक्छ अरूको सहयोगी बन्ने प्रयत्न गरौ । अरूको सहयोगी बन्नाले आफ्ना चिन्ताहरूलाई अवश्य भुल्न सकिन्छ ।



- आउनेवाला समस्याहरूलाई हेर्ने दृष्टिकोण बदलौ । दृष्टिकोणलाई बदलनाले हामी दुःखलाई सुखमा परिवर्तन गर्न सक्छौ ।
- जुन परिस्थितिलाई हामी बदल्न सक्दैनौ, त्यस बारेमा सोचेर दुःखी नबनौ । याद रहोस्- समय एउटा श्रेष्ठ औषधि हो ।
- यो सृष्टि एउटा विशाल नाटक हो । जसमा हामी सबै पात्रहरू हौ । हरेक पात्रले आफ्नो श्रेष्ठ भूमिका निर्वाह गरिरहेको हुन्छ । यसैले कसैको पनि पार्टलाई देखेर चिन्तित नबनौ ।
- बदला नलिऔ बरु पहिला स्वयंलाई बदल्ने प्रयत्न गरौ । बदला लिने इच्छाले त मानसिक तनावमात्र बढ्दछ । स्वयंलाई बदल्ने लक्ष्य राखनाले जीवनमा प्रगति हुन्छ ।
- ईर्ष्या नगरौ बरु ईश्वरको चिन्तन गरौ । ईर्ष्या गर्नाले त मन जल्छ । ईश्वरको चिन्तन गर्दा मनले असीम शीतलताको अनुभव गर्दछ ।
- खुसी दिनाले नै खुसी बढ्छ, यसैले सबैलाई खुसी दिने प्रयत्न गरौ । कहिल्यै कसैलाई दुःख दिने विचारसम्म पनि नगरौ ।
- जब समस्याहरूको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ तब यस्तो सोचौ- बितेका कर्महरूको हिसाब-किताब चुक्ता भइरहेको छ ।
- आफूमा रहेको सूक्ष्म अहंकारले मनको स्थितिमा असन्तुलन निर्माण गर्दछ । यसैले त्यस सूक्ष्म अहंकारको पनि त्याग गरौ । याद राखौ- खाली हात आएका थियौ र खाली हात नै फर्केर जानेछौ ।
- दिनमा चार-पाँच पटक दुई मिनेट आफ्ना संकल्पहरूलाई साक्षी भएर हेर्ने अभ्यास गर्नाले चिन्ताहरूबाट मुक्त गर्नमा सहायक रूप बन्छ ।
- आफ्ना सबै चिन्ताहरूलाई परमपिता परमात्मामा अर्पण गरिदिऔ ।
- हरेक दिन थोरै समय भए पनि ईश्वरसँग योग लगाऔ । योगको अभ्यासबाट जो मानसिक एवं शारीरिक परिवर्तन आउँछ, त्यसबाट तनाव एवं चिन्ता टाढा हुन्छ र स्वास्थ्यमा वृद्धि हुन्छ । ❀

प्रस्तोता : पद्मपाणि सुवेदी, भरतपुर

गताङ्कको क्रमशः.....

सच्चा गीता, ३

जीवनको सार

हालसम्म उपलब्ध गीतामा ४:३७को “ज्ञानाग्निः सर्वकर्माणि भस्मसात् कुरुतेऽर्जुन” लाई सिधा संस्कृतबाट अनुवाद गर्दा— हे अर्जुन ज्ञान अग्निले सबै कर्म (शुभ, अशुभ, पाप, पुण्य) भस्म हुन्छ, यसै प्रकार ४:३३ मा— सर्व कर्माखिलं पार्थ ज्ञाने परिसमाप्यते” जसको अनुवाद समस्त कर्महरूको पर्यवसान (अन्त्य) ज्ञानमा नै हुन्छ भनी गरिएको पाउँदछौं (साभार— ज्ञानामृत स्वामी रामदेव कृत पृष्ठ संख्या १५) । स्वामी राम सुखदासको साधक सञ्जीवनीको पृष्ठ संख्या ३३७ मा सम्पूर्ण कर्म र पदार्थ ज्ञानमा समाहित हुन (लीन हुन) पुग्दछन् । यसरी नै ४:३७ लाई ज्ञानरूपी अग्निले सम्पूर्ण कर्महरूलाई सर्वथा भस्म गरिदिन्छ (पृष्ठ संख्या ३४३) । ज्ञान अग्नि भनेको कुनै स्थूल अग्नि होइन जसले कुनै पनि चीजलाई खरानीमा परिवर्तन गरीदेओस् । ज्ञान हुनेसँग नै ज्ञान अग्नि पनि साथ हुन्छ, त्यही ज्ञान अग्निले पाप वा विकर्म भस्म गरे पनि पुण्य र शुभलाई पनि भस्म गरिदिने हो भने त्यसलाई ज्ञान अग्नि कसरी भन्ने । पुण्य र शुभ भस्म त अज्ञानले पो गर्ने हो । यसरी ज्ञान अग्निलाई स्थूल अग्निसँग तुलना गरिनु नै देह भान (असत्) मा रही गरिएको अनुवाद हो । अतः सच्चा गीता कोहीबाट पनि आउन सकेन ।

संघर्षशील संसारमा आफ्नो (स्व को) परिचय वा आत्मिक पहिचान भए नभएका हरेक मानव प्राणी पग-पगमा संघर्षरत रही आएका छन् । समाज, परिवार, देश र विश्वप्रति आ-आफ्नो दायित्व निर्वाह अर्थ चिन्तनशील मानवको विशिष्ट कर्तव्य सहितको जीवन श्रेष्ठ बनाउने वा निकृष्ट बनाउने उसैको चिन्तन र मनस्थितिमा निर्भर गर्दछ । हरेक मानवले आ-आफ्नो अधिकार र कर्तव्यमा सन्तुलित जीवन बनाउन वाध्य छ । धेरैजसो मानव स्थिति परिस्थितिमा किम् कर्तव्य विमूढ बनी मोहवश मानसिक सन्तुलन राख्न सक्दैन र तनावग्रस्त बनी आत्माबलको कमीले शरीर शिथिल बन्नु, काम्नु, जलन हुनु, मन विचलित बनी चक्कर लाग्नु, निर्णय शक्ति कमजोर बन्नु आदि लक्षण देखिन्छ । यही अवस्था महाभारत ग्रन्थका एक मुख्य पात्र अर्जुनलाई देखाई (गीता १:२८, २९, ३०) परमपिता परमात्मा शिवको गीताको माध्यमबाट पहिलो भगवानुवाच प्रस्तुत भएको हो । २: २ र ३ को श्लोक श्री भगवानुवाच —

कृतस्त्वा कश्मलमिदं विषमे समुपस्थितम् ।

अनार्यजुटयस्वर्ग्यमकीर्तिकरमर्जुन ॥२॥

क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ नैतत्त्वय्युपपद्यते ।

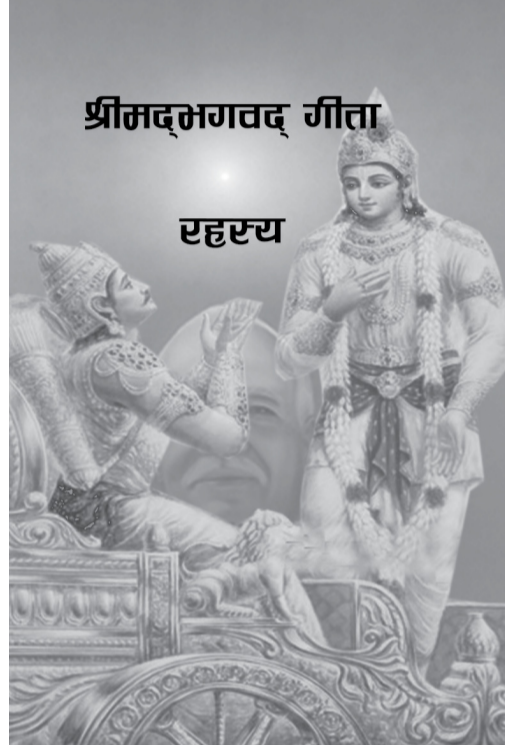
क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यं त्यक्तवोत्तिष्ठ परन्तप ॥३॥

भावार्थ— आत्मा बलको कमीले विषम परिस्थितिमा मोहवश र अज्ञानले उच्च लक्ष्य र कीर्तीमा बाधक भएको काररतालाई पूर्ण त्यागी परमात्मा प्राप्तिको उच्च लक्ष्यमा हृदयको दुर्बलता हटाई सबल बन्न सल्लाह वा श्रीमत हुन् गीताका ती वचन (२:२ र ३) ।

सदा देहभान वा शरीर भानमा रहने, देही वा आत्मा (स्व) भानलाई नजान्नेको स्थिति हो— गीता १:२८ देखि ३१ श्लोकसम्म.....

दृष्ट्वेमं स्वजनम् समुपस्थितम् ।२८।

सीदन्ति मम गात्राणि.....रोमहर्षश्च जायते ।२९।



श्रीमद्भगवद् गीता

रहस्य

गाण्डिवं स्वंसतेभ्रमतीव च मे मनः ।३०।

निमित्तानि च पश्यामि..... हत्वा स्वजनमाहवे ।३१।

यिनै श्लोक अनुसारको स्थिति भएका आत्माहरूलाई हुन् परमपिता परमात्मा शिवका (श्री भगवानुवाचका) ती श्लोकहरू २:१२ देखि ३०औं श्लोक जसमा देह असत्को नभई आत्मा सत्को मात्र व्याख्या वा चर्चा छ । चेतनशील प्राणीहरूमध्य उत्कृष्ट मानिने मानव शरीर देह भानबाट आत्मिक देही भानमा रहन हरेकलाई फलामको चिउरा चपाउनु सरह वा बडो मुस्किल अथवा गर्नै नसकिने कर्म भएको वा देखिएकोले होला ‘महाभारत नै जस्तो’ भनिने गरिन्छ आज पनि । यसैले होला यो देहभानबाट देही स्वरूपमा रहन हरेक मानवलाई महाभारत युद्धसमानको अनुभूति हुन्छ । ✽

.....क्रमशः

✍ पदवी श्रेष्ठ, रत्ननगर, टाँडी

फोन नं : ९८४५१४२५२०

यस पत्रिकाको आषाढ २०७२ को (१२औं अंकमा) ‘सच्चा गीता’ शीर्षकको अन्तिम अनुच्छेदमा ‘आगवत पुराणको भिष्म पर्वमा उल्लेख ७४५ श्लोक’ वाक्यांशमा “महाभारत ग्रन्थ” हुनुपर्नेमा “आगवत पुराण” हुनगएकोमा यसै सूचनाद्वारा सच्च्याङ्कको व्यहोरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।
— सम्पादक ।

✍ ब्र.कृ. कृष्णहरि श्रेष्ठ, भरतपुर

एकजना सम्राट थिए । जिन्दगीको सतरी वसन्त पार गरेपछि उनलाई लाग्यो- जीवनको सार के हो ? सुख र दुःखको भेलमा बग्दै जीवनमा मैले के पाएँ अनि के गुमाएँ ? यी प्रश्नले सम्राटको मुटु पोल्न थाल्यो । दिनको चैन र रातको निद्रा हरायो । उनले विद्वानहरूको सभा बोलाए र विद्वानहरू समक्ष आफ्नो प्रश्न राखे । सभामा खुब छलफल भयो तर निक्योल निस्केन । फलतः विद्वानहरूले सम्राटसँग पाँच वर्षको समय मागे जीवनको सार पत्ता लगाउन । पाँच वर्षपछि उनीहरू फर्के सम्राटकहाँ पचासवटा उँटहरूका साथ । ती उँटहरूको पिठ्युँमा लादिएका थिए- ठूला ठूला पुस्तकहरूका भारी, जीवनसँग सम्बन्धित शास्त्रहरूका । पचहत्तर वर्षका सम्राट अस्वस्थ थिए, हिंडडुल पनि गर्न नसक्ने । सम्राटले भने— “यस्तो अवस्थामा म यतिका पुस्तकहरू कसरी पढूँ ? सार संक्षेप बनाएर ल्याऊ ।” विद्वतजन् बिदा भएर गए । अर्को पाँच वर्षपछि उनीहरू फर्के, साथमा पाँचवटा पुस्तक लिएर । उनीहरूले ती पाँच पुस्तकहरू सम्राट समक्ष पेश गरे । पचासवटा उँटका पिठ्युँमा लादिएका पुस्तकहरूको सार पाँचवटा पुस्तकहरूमा समेटेर उनीहरूले ठूलै काम गरेका थिए तर अस्सी वर्षका बुढा अनि रोगी सम्राटले भने— “यस्तो अवस्थामा म यी पाँच पुस्तकहरू पनि पढ्न सकिदैन, अबै छोट्याएर ल्याऊ ।” विद्वानहरू बिदा भए । त्यसपछि विद्वानहरूले दुईवर्ष कडा मेहनत गरेर एउटा पुस्तक तयार पारे र सम्राटकहाँ पुगे । तर त्यतिञ्जेल सम्ममा राजाको नेत्रज्योति पनि अति कमजोर भइसकेको थियो अनि विच्छयौनाबाट समेत उठ्न सक्दैनथे । सम्राटले त्यस पुस्तकलाई अबै सार संक्षेपमा बनाउने आदेश दिए । लगभग एक वर्ष पछि ती विद्वानहरू सम्राटकहाँ फर्के पाँचवटा शब्दहरूका साथ । तर त्यस बेलासम्ममा अति नै धेरै ढिलो भइसकेको थियो । त्रियासी वर्षका बुढा सम्राट मृत्युशय्यामा आफ्नो अन्तिम श्वाँस फेर्दै थिए । विद्वानहरूले उनका कानमा ती पाँचवटा शब्दहरू पनि सबै भन्न नपाउँदै सम्राटको प्राणपखेर त्यस नश्वर शरीरबाट बिदा भएर अनन्त कालको अज्ञात यात्राका लागि प्रस्थान गरि सकेको थिए । जीवनको सार ज्ञाने उनको उत्सुकता तथा जिज्ञासा, जिज्ञासामै सीमित रह्यो ।

यो कहानी, वास्तवमा भन्ने हो भने, त्यो सम्राटको मात्रै होइन, हामी सबै मानव मात्रको हो । जीवनको पूर्वकालमा हामी सत्य ज्ञाने प्रयत्न गर्दैनौ । मोजमस्ती र सुख सुविधामा जीवन बिताउनुलाई नै जीवनको सार सम्झन्छौं । अनि जति-जति दिनहरू

पृष्ठ संख्या ७



हामी दादी प्रकाशमणि

शीतलताको जल भर्ने हामी दादी प्रकाशमणि
उमंगको बीज छर्ने हामी दादी प्रकाशमणि ।

निर्मल-निर्मल सफेद वस्त्र हर्षित त्यो चेहरा
दुःखी मनलाई खुसी पार्ने हामी दादी प्रकाशमणि ।

धर्तीलाई हरित पार्न अर्शबाट वर्षा भयो
विकृतिको धुलो झार्ने हामी दादी प्रकाशमणि ।

वाक् कला अनि प्रशासन कलाले सुसज्जित
मुरलीधरको धुन बजाउने हामी दादी प्रकाशमणि ।

एक आँखामा मुक्तिधाम अर्कोमा जीवन मुक्ति
प्रभू पिताको दर्शन गराउने हामी दादी प्रकाशमणि ।

बनी बनाई चेतन मूर्ति, छौ सुन्दर छवि धारा
रत्नागरको जादु देखाउने हामी दादी प्रकाशमणि ।

समायोजन शक्ति पाउँछु अनुभूतिमा बस्दा
हरेकलाई आफ्नो बनाउने हामी दादी प्रकाशमणि ।

✍ ब्र.कु. ईश्वरी, बूढानिलकण्ठ,

सच्चा भक्ति

प्रस्तोता : प्रेमराज लेखक,
गीतानगर

एक समयमा एउटा गाउँका निवासीहरू अनिकालले नराम्रोसंग ग्रस्त भए । उनीहरू त्यसै पनि एकदम गरिब थिए, उनीहरूको जीवन कष्टकर थियो । परेको अनिकालपछि त उनीहरूलाई भोक र विभिन्न रोगहरूले सताउन थाल्यो ।

त्यही गाउँमा ७० वर्ष पुगेका एकजना पुजारी थिए जो भगवान्का ठूला भक्त थिए । त्यस गाउँका बासिन्दाहरूको दयनीय अवस्था देखेर उनी साह्रै चिन्तित भए । दिन-प्रतिदिन उनीहरूको अवस्था भन्-भन् विग्रिदै गयो । जबदेखि अनिकाल पन्यो तिनीहरू दिनको तीन पटक मन्दिर जान थाले र भगवान्संग आफ्ना इच्छा पूर्ति गर्न, अथवा समस्या कम गर्न प्रार्थना गर्न थाले । भगवान्ले उनीहरूको प्रार्थना सुन्नुहुनेछ र उनीहरूको पीडा हट्नेछ भन्ने आशाले हरेक आइतवार उनीहरूले सामूहिक प्रार्थना गर्न शुरु गरे । जति-जति उनीहरूको अवस्था विग्रिदै गयो उनीहरू भन्-भन् भगवान्तिर मन लगाउन थाले ।

हुँदा-हुँदा एकदिन ती गाउँलेहरूको दुःखलाई पुरोहितले सहन गर्न सकेनन् । यति भक्ति अथवा प्रार्थना गर्दा पनि भगवान्ले उनीहरूको पुकारलाई किन सुन्नुभएन, किन त्यसको उत्तर दिनुभएन र उनीहरूको इच्छा पूरा गर्नुभएन उनलाई एकदमै आश्चर्य लाग्यो । त्यसैले उनले भगवान्संग प्रार्थना गरे, “प्रिय भगवान् हजुरले किन यी गरिब गाउँलेहरूको पुकारलाई सुनिरहनुभएको छैन जो हजुरप्रति यति समर्पित छन् ? आजसम्म मैले हजुरसँग कुनै पनि कुरा मागेको छैन तर आज म उनीहरूलाई मदत गर्न आग्रह गर्दछु । कृपया यी सबै गाउँलेहरूलाई खुसी प्रदान गर्नुहोस् । उनीहरूका सबै इच्छाहरूलाई पूरा गरिदिनुहोस् ।” त्यस राति उनले एउटा सपना देखे जसमा भगवान्ले उनलाई भन्नुभयो, “यी गाउँलेहरू मेरा सच्चा भक्त होइनन्, र त्यसै कारण मैले उनीहरूको प्रार्थनालाई जबाफ दिइँन । आफ्नो नक्कली भक्तिभाव देखाएर उनीहरूले तिमीलाई पनि मूर्ख बनाउन सक्छन्, तर उनीहरूले मलाई मूर्ख बनाउन सक्दैनन् । त्यसो भएता पनि तिमी मेरो सच्चा भक्त भएका कारण उनीहरू खुसी भएको हेर्ने तिम्रो तीव्र चाहनालाई म पूरा गर्दछु ।”

नभन्दै अर्को दिन त्यो पूरा गाउँमा खुसीको वातावरण सृजना भयो । सबै मानिसहरू खुसी देखिए । सिङ्गो गाउँ नै खुसी गाउँमा परिणत भयो । भगवान् गाउँलेहरूको भक्ति देखेर किन खुसी हुनुभएन भन्ने कुरा पुजारीले बुझ्न नसके पनि आफ्नो गाउँका मानिसहरू खुसी भएको देखे उनको इच्छा पूरा भएकोमा भगवान्प्रति कृतज्ञ हुँदै धन्यवाद दिए ।

त्यसको लगत्तै त्यस मन्दिरमा गएर प्रार्थना गर्ने भक्त मानिसहरूको संख्या विस्तारै घट्दै गएको ती पुजारीले अनुभव गरे । आखिरमा हुँदा-हुँदा त्यस मन्दिरमा जान चाहने कोही पनि भएनन् । पुजारीले तिनीहरूलाई विपत्तिमा जस्तै मन्दिरमा आउन र प्रार्थना गर्न अनेक आग्रह गरे तर प्रत्येकले आउन नसकेकोमा कुनै न कुनै बहाना देखाउन थाले । त्यो देखेर पुजारी एकदमै चिन्तित भए । अनि उनले भगवान्ले भन्नुभएको सच्चा भक्तिको अर्थ बल्ल बुझे । धेरैजसो मानिसहरू भगवान्को साथमा आफ्ना इच्छाहरूलाई पूरा गर्ने उद्देश्यले मात्र आउँछन् र जब उनीहरूको इच्छा पूरा हुन्छ उनीहरूले उहाँलाई बिर्सन्छन् भन्ने तीतो सत्य-बोध उनले गरे । ✨

श्रोत : प्यूरिटी, जून २०१५

पूर्व मान्यता.....

अभ्यासीहरूको केवल वाक् कुशलता र विश्लेषणात्मक शैलीले मात्रै पुग्ने अवस्था छैन । मानिस आफैमा अनेक कुराको जानकारी राख्न सक्षम छ । इन्टरनेटको जमानामा मानिस प्रत्येक कुरासँग प्रायः परिचित छ । आज सम्पूर्ण साइक्लोपेडिया कम्प्युटर, मोबाइल आदिमा २४ घण्टै सेवा उपलब्ध छ । कसले कति प्रयोग गर्दछ त्यसमा निर्भर गर्दछ । कतिपय व्यक्तिहरू यसको प्रशस्त प्रयोग गरी धेरै कुरामा पोख्त र विज्ञ हुन्छन् । त्यस्ता व्यक्तिहरू अरूका बहस सुन्न खासै इच्छुक हुँदैनन् । उनीहरूमा आफ्नै विज्ञता र विद्वताको अहम् रहन्छ । वास्तवमा हामीले दिने कुरा उनीहरूलाई पहिले नै थाहा हुन सक्दछ पनि । यस्तो अवस्थामा ती व्यक्तिहरूलाई पनि शाश्वत सत्यको अनुभव र बोध गराउनु जरुरी छ । तसर्थ सेवाको विधिमा पनि परिवर्तन हुनु आवश्यक देखिन्छ ।

जसरी तीक्ष्ण बुद्धिका धनी, जिज्ञासु, तार्किक र खस्रो स्वभावका युवा नरेन्द्र जब महान् तपस्वी रामकृष्ण परमहंशको सान्निध्य प्राप्त गर्दछन् परमहंश तपस्वीको प्रकाशमय आत्मज्योतिको उनीभित्र प्रवेश भएको महशुस गर्दछन् । यस अलौकिक अनुभूतिबाट उनको सम्पूर्ण जिज्ञासा समाप्त भई आन्तरिक विवेक जागृति हुन पुग्दछ । जसबाट उनी आध्यात्मिक जगत्का प्रख्यात स्वामी विवेकानन्द बन्न पुग्दछन् । सनातन धर्म, संस्कृतिको प्रभाव अमेरिकाजस्तो अति भौतिकवादी एवं क्रिष्टिनिटीका कट्टरवादीहरूलाई समेत नतमस्तक गर्न सफल भए । ठीक त्यस्तै वर्तमान युगका बौद्धिक तर मनमा अनेक प्रश्नका शृंखला भएका अशान्त, असन्तुष्ट, अनन्त इच्छा आकांक्षा राख्ने, वासना, कामनामा लिप्त इन्द्रियजन्य सुख भोगमा डुबेका व्यक्तिहरूलाई सहजै अथाह शान्ति, सन्तुष्टि र उच्चकोटीको आनन्द (Super Sensuous joy) को अनुभव गराई उनीहरूका देहभावयुक्त पूर्व मान्यतालाई परिवर्तन गर्न आध्यात्मिक पवित्र ऊर्जाको आवश्यकता महसुस गरिएको छ । अब ज्ञानमात्रै होइन गुणमूर्ति र शक्तिपुञ्ज बनी प्रत्येक तनावग्रस्त र चिन्ताग्रस्त व्यक्तिलाई ज्ञान र शक्ति (Light/Might) को अनुभूति गराउनु छ । यसका लागि आध्यात्मिक व्यक्तित्व आफैमा शान्ति, प्रेम, पवित्रता, शक्ति र आनन्दको ज्वलन्त उदाहरण बन्नु जरुरी छ । यस्तो आध्यात्मिक व्यक्तित्वले नै पुराना सीमित देहभानका मान्यतालाई सहज परिवर्तन गरी सबैलाई आध्यात्मिक ज्ञान र योग विज्ञानप्रति लालायित गर्न सक्ने छ तथा विश्व परिवर्तनको सशक्त भूमिका निर्वाह गर्ने छ । ✨

जो स्वयं समर्पित स्थितिमा रहन्छ- सबैको सहयोग पनि उसको अगाडि समर्पित हुन्छ ।

✨ शिवबाबा



मुक्ति जीवनमुक्ति दिलाउने सञ्जीवनी बुटी- रक्षा बन्धन

✍ ब्रह्माकुमार रामलखन, शान्तिवन आबूरोड

सगरमाथामाथि चढ्नु, समुद्र पार गर्नु, काँढाको शय्यामा सुत्न सरल हुन्छ, परन्तु ईश्वरीय सिद्धान्त अनुसार विश्व कल्याणका लागि एकाग्र, एकनिष्ठ हुन ? विषयमा जकडिएको व्यक्ति यमराजको यातानाबाट कसरी छुट्ला ? मनमा विकार र खराबीले पौडी खेलिरहेका हुन् र पनि कुनै कारण मानिसलाई देखावटी गर्नु कुनै पवित्रता होइन । समयमा समन गर्नेले नै मूल्यनिष्ठ दुनियाँ निर्माणमा मुख्य भूमिका निर्वाह गर्न सक्छ । बहिनीहरूद्वारा बाँधिने काँचो धागो त मात्र प्रतीक हो । कलियुग र सत्ययुगको यसै सन्धीकालमा स्वयं भगवान् यस धरातलमा अवतरित भएर आत्माहरूलाई विषय विकारबाट मुक्त गराउँदै हुनुहुन्छ । त्यसैले त यस पर्वलाई विष तोडक पर्व पनि भनिन्छ । यसैको यादगारमा पवित्र मानिने द्विजहरूले सबैलाई रक्षा सूत्र बाँधिदिन्छन् । परन्तु परम्पराको रूपमा रक्षा बन्धन मनाउँदा मनाउँदै पनि अझ पतनको गर्तमा डुबै गइरहेको छ दुनियाँ आज । यो पर्व मूल्यनिष्ठ जीवन जिउने र पावनताको बीडा उठाउने अति महान् पर्व हो । यसैको माध्यमबाट आत्मा-आत्मा भाइ-भाइको पाठ सिकाउने राजयोगको पाँच हजार वर्ष पुरानो पढाइ पढाएर राजहंस राजयोगी जीवन बनाउन सकिन्छ । तबमात्रै हामी विश्वको दीपक बनेर जगत्को अन्धकार मेटाउन सक्नेछौं । यसमा नर नारीको हितमात्र होइन, विश्व बन्धुत्व पनि समाहित छ । किनकि आत्माको स्वरूपमा सबै मनुष्यात्मा एकै घर परमधामका निवासी र एकै परमात्माका सन्तान हौं यस सत्यमा स्थित भइन्छ । दुःखदायी सम्बन्ध र पदार्थबाट ममत्व मेटाउनेबित्तिकै हामी भयमुक्त, शीतल र सामञ्जस्यपूर्ण बन्दै जान्छौं । तेरो मेरोमा नै फँसिरहनेहरूले विषय विकार र ज्ञान अमृतको बीचमा फरक नै पाएका हुँदैनन् । ब्रह्माकुमारीहरूले रक्षा सूत्रद्वारा स्थूलरूपमा सुरक्षाको लागि याचना गर्दैनन्, परन्तु रक्षा यसद्वारा पूजनीय तथा वन्दनीय बन्ने पाठ पढाउँछन् । उनीहरूको प्रभूप्रीतिको सिद्धान्तले जीवन संगीतमय बन्दै जान्छ । फलस्वरूप चेहरामा कान्ती, जीवनमा शान्ति, आँखामा शीतलता एवं सम्बन्धमा सुवास भरिन्छ ।

भाइद्वारा दिइने खर्चमा भन्दा मानिस जीवन बीमामा बढी विश्वास गर्छन् । दिदी बहिनीको इज्जतको दायित्व केवल दाजुभाइसम्म मात्र होइन मात-पिता र राज्य व्यवस्थाको पनि हो, हुनुपर्छ । सबैले राखी त बाँधाउँछन् तर सबै भाइहरूले बहिनीहरूलाई आफ्नै बहिनी त कहाँ सम्झन्छन् र । यिनै अनेक कारणहरूले गर्दा खतराको वातावरण बनिरहन्छ । आज हरेक घर वेश्यालय बनेको छ यस्तो सृष्टिलाई के गरियोस् ? नारीलाई त नर्कको द्वार भनिदिन्छन् तर द्रौपदीले जस्तै आफ्नो इज्जत बचाउनका लागि कुनै पनि पुरुषले पुकाँदैनन् अर्थात् भाइहरूलाई सम्पूर्ण पवित्रताको रक्षा बन्धन बाँधेपछि मात्रै दिदी बहिनीहरूको रक्षा हुन्छ । तिलक र अक्षता पनि आत्मा स्मृतिको लागि नै लगाइन्छ । नवरात्रीमा कन्याहरूका पाउ धोएर नमस्कार गर्नु हाम्रो प्राचीन प्रथा हो । आचार विचार र व्यवहारलाई मर्यादित बनाएपछि मात्रै सत्ययुगी संस्कृतिको पुनर्स्थापना हुनेछ ।

आत्म स्थितिको दीपक जगाइराख्नु पर्छ । अब चाहिँ हामी सबैले मिलेर राखी बाँध्नु छ । काम महाशत्रुलाई हार गराउनका लागि रञ्जनकारी रामको नै यादमा सबै काम गर्नु छ । आज धर्तीलाई यस्तो वीर एवं वीरंगनाहरूको अति जरुरी छ जसले काम महा वैरीसँग युद्ध लल्कार्न सकोस्, क्रोधको ज्वालालाई ज्ञानले निभाओस्, मोहको खाडललाई प्रभू प्यारमा पार गर्न सकोस्, तथा लोभ र अहंकारलाई ईश्वरीय यादमा विदा गरिदेओस् । आत्मा-आत्मा भाइ-भाइको वृत्ति बनाएर जगलाई पुनः वैकुण्ठ धाम बनाउनका लागि हामीले प्राणपणसहित (प्राणको बाजीसहित) जुट्नु पर्छ । मूल्यनिष्ठ ब्रह्माकुमारी दिदी बहिनीबाट रक्षा सूत्र बाँध्न लगाएर, गुलिया प्रसाद खाएर सबैसँग सच्चा भाइ बहिनीको नाताले नै व्यवहार गर्नु छ । यो ईश्वरीय बन्धन रक्षाबन्धन नै मुक्ति जीवनमुक्ति दिलाउने साँचो सञ्जीवनी बुटी हो । यसैबाट आत्माको विकासलाई असीम प्रकाशमा ल्याएर जगत्को दीपक बनाउन सकिन्छ । ❀

पवित्र शुभ दिन

पवित्रताको शुभदिनमा, जनै पूर्णिमा आज यो हरेक मनमा गुञ्जायमान, खुसीको मंगल साज यो ।

बाँधौ रक्षा बन्धन हामी, स्वीकारी प्रभू उपहारलाई दुःखको बन्धन तोडेर, सुख सम्बन्धमा जोड्ने काज यो ।

समयको पुकार हो यही, नितान्त आवश्यकता पनि पवित्र बनौं राजयोगी बनौं, गीता-ज्ञानको राज यो ।

अन्तरमनले गरौं प्रतिज्ञा, अवगुण विकार दान गर्ने हुनेछ रक्षा विकृतिबाट, पवित्रताको राखी लाज यो ।

स्वराज्य अधिकारी बनी, प्रभू श्रीमत पालन गर्दै मिल्नेछ पक्कै सत्ययुगमा, दैवी राज्यको ताज यो ।

✍ ब्रह्माकुमारी गिरु, गीतानगर

जीवनको.....

बित्दै जान्छन्, यो हाड मासुको शरीरले नकारात्मक जवाफ दिन थाल्छ, अनि जीवनको उत्तरकालमा आएर बल्ल घैटोमा घाम लाग्छ । जीवन सम्बन्धी रहस्यहरू जान्ने उत्सुकता जाग्छ तर त्यतिञ्जेलमा धेरै ढिलो भइसकेको हुन्छ । उपरोक्त कहानीको सम्राटले भैं जिज्ञासामै जीवन विसर्जन गर्नुपर्ने हुन्छ, सत्यको अवलम्बन गर्न नपाउँदै । सत्यलाई सुनेर मात्रै के हुन्छ र ? त्यसको परिपालन गरेपछि नै त्यसको फलको स्वाद अनुभव गर्न सकिन्छ ।

हो, हामी सबै पनि त्यही सम्राट जस्तै भइरहेका हुन्छौं । पाँच हजार वर्षको कल्पमा सत्ययुग र त्रेतायुग सुख, सुविधा र सम्पन्नतामै बिताउँछौं । द्वापरयुग लागेपछि बल्ल ईश्वरको खोजमा लाग्छौं, शान्तिको खोजमा भौतारिन्छौं । दिनहरू बित्दै जान्छन् । शान्तिको खोजमा, सत्यको खोजमा यत्रतत्र भट्किँदै, अनेकौं मठ, मन्दिर, मस्जिद, गिर्जाघर र मत मतान्तरमा अलमलिँदै आफैँलाई बिर्सन पुग्छौं । आफ्नो वास्तविक घर, धर्म र पुर्खालाई पनि भुल्छौं । नैतिकता, पवित्रता अनि दया र स्नेह भावलाई पनि बिर्सेर भाइ भाइमै विद्वेष फैलाएर काटमार गर्नमा उत्रिन्छौं । यसरी जीवनको अन्तिम भागमा अँध्यारोमा रुमल्लिन्दै छौं ।

अब कल्पको अन्तिम भाग, कलियुगको उत्तरकालमा, पुरुषोत्तम संगमयुगमा, त्रिवेणीको मेला लागिरहेछ । मत मतान्तरमा रुमल्लिएर, अज्ञानान्धकारमा यताउता भट्किरहेका मानवहरूलाई जीवनको सार सुनाउन स्वयं ज्ञानका सागर, विश्व कल्याणकारी, सच्चिदानन्द स्वरूप, परमपिता शिव परमात्मा यस धर्तीमा अवतरित हुनुभएको छ । अज्ञानान्धकारमा डुबिरहेका मानवहरूलाई कालो अँध्यारो खाडलबाट उज्यालो प्रकाशको संसारमा लैजान राजयोगको ज्ञान गंगा प्रवाहित गर्दै हुनुहुन्छ । आत्मा, परमात्मा र ड्रामाको ज्ञान गंगामा स्नान गरेर योगाग्निलाई तापै धारणालाई अँगालेर सेवा कार्यमा उत्रिएपछि नै पुनः स्वर्णिम संसारमा अवतरण गर्नेछौं । श्रीमद् भगवद् गीतामा भगवान् भन्नुहुन्छ- सर्व धर्मान् परित्याज्य मामेकं शरणम् ब्रज। यही श्रीमत हो, परमपिता शिव परमात्माको- नष्टो मोहा स्मृतिर्लब्धा हुनु । देही अभिमानी भएर एकमात्र म शिवलाई याद गर । यही एकमात्र मार्ग हो- सत्यम् शिवम् सुन्दरम्मा उपलब्ध हुने । ❀



सच्चा प्रेम

ब्रह्माकुमारी कल्पना थापा, प्यूठान

आज प्रेम नचाहने को होला ? चाहे बच्चा, चाहे युवा, चाहे वृद्ध जो कसैले पनि प्रेमको अपेक्षा गरेको हुन्छ । तर सच्चा प्रेम गर्न भने कमैले जानेका हुन्छन् । किनकि आज हरेक व्यक्तिको दिलको डिब्बाभिन्न विकाररूपी मैलो जमेर बसेको छ, सोचाइ, बोलाइ, गराइमा । हरेक व्यक्तिले दोस्रोलाई पत्र लेख्दा सुरुमा नै आत्मीय शब्द त लेख्छ तर त्यस शब्दको गहिराइमा पुग्न सकेकै हुँदैन । जसले आत्मालाई नै चिनेको छैन उसले कसरी गर्न सक्छ आत्मीय प्रेम ? स्वार्थरहित अर्थात् आत्मीय प्रेम हुने हो भने यो संसार नै स्वर्णिम संसार बन्दथ्यो, एउटा परिवारजस्तै बन्दथ्यो । आज मान्छे विकारको वशीभूत भएका कारण सबैलाई पराइको रूपमा देख्ने वृत्ति मौलाएको छ । आत्मा, परमात्मालाई जान्नेहरूले कुनै कुनामा रहेको व्यक्तिलाई पनि पराइ मान्दैनन् । आफ्नै भाइ बहिनी मान्दछन् । अध्यात्मले भन्छ- संसारमा भएका सबै मानिससँग दाजु-भाइ, दिदी-बहिनीजस्तै पवित्र भावनाले चलनुपर्दछ । सबैमा आफ्नोपन हुनुपर्दछ । यस्तो भावनाले जो चलनसक्छ उसैले प्रेमको भाषा बुझेको हुन्छ । विना भेदभाव समान रूपमा प्रेम गर्नु नै वास्तवमा सच्चा प्रेम हो । यसैले भन्ने गरिन्छ- प्रेम असीमित छ, यसलाई कुनै सम्बन्धको घेरामा बाँध्न सकिन्न ।

वास्तवमा आज भाइ-बहिनी बीचको पवित्र प्रेम लोप भइरहेको छ । सीमित व्यक्ति, नाता सम्बन्धसँगको स्वार्थी प्रेमले व्यापकता जमाएको छ । यसलाई शारीरिक प्रेम वा मोह भन्न सकिन्छ । दिलबाट गरेको प्रेम वास्तवमा आत्मिक प्रेम हो यो दिगो हुन्छ । कसैले मेटाउन खोजेर मेटिदैन ।

आत्मिक प्रेमको अनुभूति गर्न अलिकति भए पनि आफूलाई भौतिकताभन्दा माथि उठाउनु पर्छ । तबमात्र आफूलाई प्रेम गर्न र चिन्न सकिन्छ । जबसम्म आफूलाई चिनेर प्रेम गर्दैनौं तबसम्म अरुलाई सच्चा प्रेम गर्न सक्दैनौं । पहिले त आफूलाई चिन्नका लागि 'म को हुँ ?' भन्ने पाठ पक्का गर्नुपर्छ कि म शरीर होइन, आत्मा हुँ । शरीर त म आत्माको निवासस्थान मात्र हो । जसरी आत्माको घरलाई पनि शृंगार गर्छौं त्यस्तै आत्मालाई पनि शृंगार गर्ने प्रयत्न गरौं । आत्माको रूप रंगलाई पनि जान्ने प्रयास गरौं । यसो गर्दा-गर्दै हामी आफूलाई यथार्थ प्रेम गर्न थाल्छौं । आफूलाई सही तरिकाले प्रेम गर्ने मान्छेले अरुसँग पनि प्रेम गर्न सक्छ ।

आजको दुनियाँमा परिभाषित गरेजस्तो प्रेमले (Love)ले दुःख नै दिन्छ । दिगो हुँदैन । किनकि त्यस प्रेममा शुद्धता छैन । आत्मीयता हुँदैन । हामी धेरैलाई थाहा छ- ब्रह्माकुमारी ईश्वरीय विश्व विद्यालयकी मुख्य प्रशासिका दादी प्रकाशमणिजी सम्पूर्ण विश्वलाई असीमित प्रेम गर्नुहुन्थ्यो ।



काठमाण्डौ : १०८ कुमारीहरूको सम्मान तथा स्नेहमिलन कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नुहुँदै मध्यपुर थिमी न.पा. नागरिक मञ्चका संयोजक नकुल बस्नेत, राजयोगिनी ब्रह्माकुमारी राज दिदी, ब्रह्माकुमारी बाबा मैया दिदी तथा अन्य ।



नारायणगढ : चितवन रोटरी क्लब, भरतपुर रोटरी क्लब, एवं जलदेवी वन उपभोक्ता समितिका नव निर्वाचित अध्यक्षहरू, क्रमशः- निरञ्जन श्रेष्ठ, धन ब. श्रेष्ठ, केशव बहादुर थापा 'निर्ह'लाई ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी ।



हेटौंडा : महिला तथा बाल बालिका विकास कार्यालयका प्रमुख शोभा शाहलाई सेवाकेन्द्रमा ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी सुशीला दिदी ।



भरतपुर : राजयोग शिविरको समुद्घाटन गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी, ब्रह्माकुमारी अम्बिका, ब्रह्माकुमारी गंगा, चितवन उद्योग वाणिज्य संघका उपाध्यक्ष चीरञ्जीवी सुवेदी, पूर्व मन्त्री लिलाराज बिस्ट, प्रशिक्षक ब्रह्माकुमार राजु तथा अन्य ।

उहाँले यस संसारबाट विदा लिंदा उहाँलाई जान्नेहरूमध्ये कसको दिल भक्कानिएन होला ? के यस्तो दादीसँग हाम्रो शारीरिक प्रेम थियो र ? कदापि थिएन । उहाँ एक ठाउँमा बसे पनि विश्वभरका आत्माहरूलाई शुभभावनाको प्रकम्पन फैलाउनुहुन्थ्यो । यसरी हरेक आत्मालाई निस्वार्थ रूपमा दिइने प्रेम नै सच्चा प्रेम हो । ✨



नारायणगढ : नव आगन्तुक प्र.जि.अ. विनोद प्रकाश सिंहलाई स्वागतपश्चात् ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी, साथमा समाजसेवी के. एल. भूषण तथा ब्रह्माकुमारी अम्बिका ।



नारायणगढ : राजयोग शिविरको समुद्घाटन गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी, नागरिक समाज चितवनका अध्यक्ष केदार मल्ल, समाजसेवी राम कृष्ण गुरुड, प्रशिक्षक ब्रह्माकुमार राजु, समाजसेवी गौरीदेवी प्रधान तथा अन्य ।



रत्ननगर, टाँडी : राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष सौराहाका प्रमुख डा. चिरञ्जीवी प्र. पोखरेललाई ईश्वरीय उपहार प्रदान गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी शर्मिला साथमा ब्रह्माकुमारी पार्वती तथा अन्य ।



गैडाकोट, नवलपरासी : राजयोग शिविरको समुद्घाटन गर्नुहुँदै ब्रह्माकुमारी लक्ष्मी दिदी, सीमा जी.सी., महिला कल्याणकारी बचत तथा ऋण सहकारीका अध्यक्ष रेखा पौडेल, ब्रह्माकुमारी अम्बिका, प्रशिक्षक ब्रह्माकुमार राजु तथा अन्य ।



प्रापक :

.....

.....

.....

✨ संरक्षक : निर्देशक ब्रह्माकुमारी राजदिदी ✨ सल्लाहकार : ब्रह्माकुमार रामसिंह ऐर ✨ प्रधान सम्पादक : ब्रह्माकुमार अर्जुन श्रेष्ठ

✨ सम्पादक : ब्रह्माकुमार विजयराज सिग्देल ✨ सह-सम्पादक : ब्रह्माकुमार भागवत नेपाल ✨ प्रकाशक : ब्रह्माकुमारी राजयोग सेवा केन्द्र, ॐ शान्ति भवन, नारायणगढ, चितवन। फोन: ०१६-५२०५४७, E-mail: gyanjyoti.monthly@gmail.com, Website: www.bkchitwan.org,

www.brahmakumaris.com ✨ मुद्रक : मल्लि ग्राफिक्स प्रा. लि., बाफ्ल, काठमाण्डौ